అనగనగా ఓ మంచి కథ

ఆప్తస్వరం

- కుప్పిలిపద్మ

(రచనా కాలం -1989)

తాటాకులు నేసిన విశాలమైన ఇల్లు. తాటాకులు చాలా పాతగా ఆనుతున్నాయ్. ఎండిపోయిన కంది కంచె మొహమాటంగా ఆ ఇంటిని కాపలా కాస్తోంది. కంచెపై అల్లిబిల్లిగా అల్లుకుంది కాకరపాదు. తాటాకుల ఇంటిపైకి పాకిన బూడిద గుమ్మడి పిందెలు ముద్దు ముద్దుగా నవ్వుతున్నాయి. ఆ ఇంటి ఆవరణలో ఓ వైపు పెద్దరికం సంతరించుకున్న మామిడిచెట్టు పూత పెట్టడానికి వసంతమెప్పుడు ఆదేశిస్తుందాని ఎదురు చూస్తోంది. అంతకుముందు శరత్ వెన్నెల్లో జలకాలాడిన చామంతి వింత సోయగంతో విరాజిల్లుతూ పుష్యమి బాలభానుణ్ణి చిన్నగా వెక్కిరించింది. ఉదయపు టెండకి పూసిన మందారాల అరుణకాంతులతో ఆ ఆవరణంతా వెలిగిపోతూంది.

అరుగు మీద మడత కుర్చీ వాల్చుకుని తెల్లని పంచె, లాల్చీ కట్టుకుని కూర్చున్నాడు సత్యం. పక్కనే ట్రాన్సిస్టర్‌లో వస్తున్న వార్తలను తదేకంగా వింటున్నాడు.

డెబ్భై సంవత్సరాల సత్యానికి పుట్టుకతో అంధత్వం లేదు. పుట్టిన నాలుగురోజులకు మసూచి పోసి అంధత్వాన్ని శాశ్వతం చేసింది. సత్యం తండ్రి ఆస్తిపరుడు. అతనికి మామిడి తోటలూ, ఇళ్ళూ ఉండేవి. భీమ్లీ చుట్టుపక్క ఊర్లలో గొప్ప ధనవంతుడిగా పేరుపొందిన అతడికి తన కొడుక్కి పెళ్ళిచెయ్యటం పెద్ద కష్టం కాలేదు. సత్యానికి ఇరవై సంవత్సరాలప్పుడు పదమూడేళ్ళ లక్ష్మితో వివాహం అయింది.

లక్ష్మి కుందనపు బొమ్మలా ఉండేది. పసితనంలోనే పెళ్ళి అవటం వలన ఆమె మనసు చాలా త్వరగా వికసించింది. సత్యానికి ఆరుగురు అక్కచెల్లెళ్ళు. ఒక తమ్ముడు, లక్ష్మి ఆ ఇంటి పెద్ద కోడలిగా అందరి ఆలనా పాలనా చూస్తుండేది.

సత్యం బ్రతుకు తెరువు ఏమిటని ఎవ్వరూ ఏరోజూ ఆలోచించలేదు. ఆ అవసరంకుడా రాలేదు.

సత్యానికి ఎలా కాలక్షేపం అవుతుందని మాత్రం ఆలోచించారు అంధులకు గొప్ప కాలక్షేపం సంగీతం.

సత్యాన్ని విజయనగరం మహారాజా మ్యూజిక్ కాలేజీలో చేర్పించారు.

వయొలిన్ నేర్చుకోవటం మొదలు పెట్టాడు సత్యం.

"నీ లీల పాడెద దేవ" - అంటూ జానకిగారి స్వరం సన్నాయితో పోటీ పడటం చూసి ఆ మధ్య ఎవరో "ఎంత గొప్ప సంగీత బాణి" అని మెచ్చుకుంటే "సాలూరి రాజేశ్వర రావు సంగీతం అంటే ఏమనుకున్నారు? - మా కాలేజీలోనే చదువుకున్నారు" అన్నాడు సత్యం ఆనందంగా.

ఘంటసాల గారి పుష్పవిలాసం తన్మయంగా వింటూ "కాలేజీలో నా స్నేహితుడు - చూడు, ఎంత గొప్పగా పాడుతున్నాడో" అంటూ గర్వంగా ఆనాటి ముచ్చట్లు కథలు కథలుగా చెప్పటం అతని అలవాటు.

సత్యానికి ఒక కొడుకు పుట్టాడు. సత్యానికి కళ్యాణి రాగమంటే చాలా అభిమానం. కొడుక్కి కళ్యాణ్ అని పేరు పెట్టాడు. కళ్యాణ్‌కి ఊహ వచ్చేసరికి ఆరుగురు మేనత్తల పెళ్ళిళ్ళు అయి, పిల్లలు నడక నేర్చే వయసుకు వచ్చారు.

"నాకు అర్జంటుగా పదివేలు కావాలి" సత్యం తమ్ముడు సారథి అడిగాడు తండ్రి బుచ్చిబాబుని.

"ఎందుకు?"

"ఎందుకు అని అడగొద్దు. ఇస్తే ఇవ్వండి, లేకపోతే లేదని చెప్పండి. నాదారి నే చూసుకుంటాను" మొండిగా అన్నాడు సారథి.

"ఏం చేస్తావ్?"

"సముద్రంలో దూకుతాను" స్పష్టంగా చెప్పాడు సారథి.

పాపమా తండ్రి ఆ బెదిరింపుకు లొంగిపోయాడు. పదివేలు సారథికి ఇచ్చాడు.

అదీ మొదటిగాలి, ఆస్తి కర్పూరంలా హరించుకుపోవడానికి.

కళ్యాణ్ డిగ్రీ పూర్తి అయింది. అతడికి అరుణతో వివాహం అయింది. స్టేట్ గవర్నమెంట్‌లో అతడికి ఉద్యోగం వచ్చిన మూడు నెలలకు తాత బుచ్చిబాబు పరమపదించాడు.

ఎప్పుడూ పాతికమంది వ్యక్తులతో కళకళలాడే ఆ ఇల్లు వెలవెలబోయింది.

కళ్యాణ్ అరుణతో హైదరాబాద్‌లో మకాం పెట్టాడు.

ఉన్న ఊరిలో ఓ స్థలంలో ఓ పాక వేసుకుని భార్యతో ఉంటున్నాడు సత్యం. అతనికి తోడు వయొలిన్, ట్రానిస్టర్, అక్కచెల్లెళ్ళు రాసే ఉత్తరాలు. అందరిమధ్య ఆప్యాయతలకేం కొదవలేదు. కానీ రాకపోకలే తగ్గాయి. చాలా కాలం క్రితం సారథి ఓ యాక్సిడెంట్‌లో పోయాడు.

ఈ సంక్రాంతి పండగకు కళ్యాణ్ వస్తావని రాశాడు. కొడుకు కోసం కళ్ళింత చేసుకుని ఎదురు చూస్తోంది లక్ష్మి.

"అబ్బాయ్ రావటానికింకా టైం ఉందాండి?" అడిగిందామె.

"చాలా ఉంది. ఏదీ ఇంకా ఎనిమిదే కాలేదు. ట్రైన్ ఇంకా విశాఖే వచ్చుండదు" అన్నాడు సత్యం.

"కోడలు, పిల్లలూ కూడా వస్తే బాగుంటుంది కదండి" అంది లక్ష్మి.

"అబ్బాయి నా కోసం ఓ కొత్త ట్రాన్సిస్టర్ తెస్తే బాగుండును. ఇది పాతదై గరగరలాడుతూంది" అన్నాడు సత్యం.

"మీకెప్పుడూ ఆ రేడియో గొడవే. నాకేమో పిల్లలతో కొన్నాళ్ళు గడపాలని ఉంది" అంది లక్ష్మి.

"అబ్బాయి మనల్ని అక్కడికి వచ్చేయమని రాస్తూనే ఉన్నాడు. ఈ ఊరిపై, ఈ ఇంటిపై మమకారం మనల్ని ఇక్కడనుండీ కదలనివటం లేదు. కానీ ఇక్కడ మనమేం ఆనందంగా ఉన్నాం చెప్పు. ఏ గాలికి రాలిపోతుందో తెలియదా కంచె, ఏ వర్షానికి కూలిపోతాయో ఈ ఇంటి గోడలు, ఏ నిప్పులు చెరిగే ఎండకి అంటుకుపోతుందో ఆ కప్పు. నీకు - నాకు రోగం వస్తే గుక్కెడు నీళ్ళు పోసే దక్షతా లేదు. ఈసారి అబ్బాయి పిలిస్తే వెళ్ళిపోదాం, ఏమంటావ్?" అడిగాడు సత్యం.

"వెళ్ళిపోదామండి ఇక్కడ మనకెవరున్నారు? నా అనే నలుగురు మధ్యే ఉందామండి అంది లక్ష్మి.

"నాతో వచ్చేయండమ్మా, ఎందుకిక్కడ ఒంటరిగా" అన్నాడు కళ్యాణ్.

"అలాగే వచ్చేస్తాం కాని ఈ ఇల్లూ" అన్నాడు సత్యం.

"అమ్మేద్దాం. మీకిష్టం లేకపోతే ఎవకైనా అద్దెకి ఇద్దాం" అన్నాడు కళ్యాణ్.

"దీనికి అద్దె ఎవరిస్తార్రా, అమ్మేద్దాం" అన్నాడు సత్యం.

ఇంటికి బేరం పెట్టారు

షావుకారు కొన్నాడు.

సత్యం ఆఖరిసారిగా ఆ ఇల్లంతా తడిమి తడిమి చూస్తూ తిరిగాడు.

లక్ష్మి తనివిదీరా ఆ ఊరి పొలిమేరల్ని చూస్తూంది.

"పొలిమేర దాటిపోతున్నాం ఓ గువ్వల చెన్నా

పొరుగూరు చేరిపోతున్నాం ఓ గువ్వల చెన్నా"

- ఎక్కడో విన్న పాట ఆమె మదిలో కదిలింది.

"గుళ్ళో నిన్ను చూడలేకున్నా ఓ గువ్వల చెన్నా

ఏ సీమలు తిరుగాడినా ఓ గువ్వల చెన్నా

నీ దీవెన బందించాలన్నా ఓ గువ్వల చెన్నా"

- సత్యం మనసులో మెదలిందా పాట.

"బాగున్నారా అత్తయ్యా" ఆప్యాయంగా పలకరించింది అరుణ.

"తాతాజీ నా క్రాఫ్ చూడండి" అంటూ తన బాబ్డ్ హేర్‌పై సత్యం చేతిని పెట్టి చూపించింది పధ్నాలుగేళ్ళ రేఖ.

"బేషుగ్గా ఉందమ్మాయ్" అన్నాడు సత్యం.

"తాతాజీ నే గిటార్ వాయించటం నేర్చుకుంటున్నాను వయొలిన్ నేర్పిస్తారా?" అడిగాడు పదహారేళ్ళ కార్తీక్.

"కాళ్ళు నొప్పులు. నేనిప్పుడు వయొలిన్ వాయించలేను" అన్నాడు సత్యం.

కోడలు, పిల్లలు చూపించే ఆదరాభిమానాలు మధ్య లక్ష్మి. సత్యంకి వారం రోజులు క్షణాల్లా గడిచిపోయాయి.

ఓ మారుమూల ఊరిలో జీవితమంతా గడిపి, ఆఖరి కాలంలో నగర జీవనంలోకి అడుగుపెట్టిన లక్ష్మి, సత్యానికి ఆ ఇంట్లో వారి జీవన సరళి చాలా వింతగా తోచింది.

అరుణ ఓ లిమిటెడ్ కంపెనీలో స్టెనోగా పనిచేస్తోంది. ఉదయం తొమ్మిది గంటల నుండీ ఆరుగంటల వరకు ఆఫీసు వేళ. ఇంటికి ఆఫీసు చాలా దూరం. ఆమె ఉదయం ఎనిమిది గంటలకి బయలుదేరితే సాయంత్రం ఏడున్నరకే ఇంటికి చేరుతుంది. కళ్యాణ్ తొమ్మిదికి బయలుదేరి సాయంత్రం ఆరున్నరకి వస్తాడు. రేఖ ఉదయం ఎనిమిది గంటలకి ఇల్లు వదిలి రాత్రి ఎనిమిది గంటలకే ఇంటికి చేరుకుంటుంది. ఆ మధ్యకాలంలోనే చదువు ట్యూషన్, టైప్, డాన్స్ క్లాసులకి వెళుతుందామె.

కార్తీక్ మధ్యాహ్నం కాలేజీకి వెళతాడు. సాయంత్రం ఏడుగంటలకి వస్తాడు ఉదయమంతా అతడు చదువుకుంటాడు. వివేక్ సి.ఏ. ఆర్టికల్స్ చేస్తున్నాడు. అతడికి పుస్తకాలే లోకం. ఉదయం పదిగంటలకి ఇంట్లోనుండి బయలుదేరి సాయంత్రం ఆరు గంటలకి వస్తాడు.

వంటిల్లు కాకుండా రెండు గదులున్న ఇల్లు అది. పక్కనే మరో పోర్షన్. ఇంటిగల వాళ్ళుంటారు.

టూ - ఇన్ - వన్, టీవీ, పేరుకి మాత్రమే ఉన్నాయి. వాటిని వాళ్ళు ఏ రోజూ ఆన్ చెయ్యరు.

అరుణ ఖాళీగా ఉన్నప్పుడే వంటచేసి ఫ్రిజ్‌లో ఉంచి వడ్డించే ముందు వేడి చేస్తుంది. ఏరోజూ అందరూ కలిసి భోజనం చెయ్యరు. వాళ్ళకి కుదరదు.

లక్ష్మి కోడలికి ఇంటి పనుల్లో సాయం చెయ్యటం మొదలు పెట్టింది. అరుణ అభ్యంతరం చెప్పినా "నాకెలా పొద్దుపోతుంది" అంటూ కల్పించుకుని చేస్తుండేది.

ఉదయం అయిదుగంటలు.

బాత్రూం దగ్గర నీళ్ళ చప్పుడవుతుంటే కార్తీక్ నిద్రలో అటునుండీ ఇటు కదిలి "ఎవరా చప్పుడు" అన్నాడు విసుగ్గా.

"నేనే" అన్నాడు సత్యం.

అయిదుగంటలకే దంతధావనం చేయటం సత్యానికి బాల్యం నుంచీ అలవాటు.

"ఏం తొందరొచ్చిందండి. ఓ గంట ఆలస్యంగా లేస్తే మీకేమైంది - పడుకోనివ్వకుండా" మరింత ముసుగదీసుకుని పడుకుంటూ అన్నాడు కార్తీక్.

"వీళ్ళకోసం నా అవాటు మార్చుకోవాలి" అనుకున్నాడు సత్యం.

"అమ్మా!" పిలిచాడు వివేక్.

ఆఫీసుకి రెడీ అవుతున్న అరుణ "ఏం?" అంది.

"తాతాజీని రేడియో చిన్నగా పెట్టుకోమని చెప్పు. చదివేది ఏదీ తలకెక్కట్లేదు" అన్నాడు.

"నువ్వే చెప్పు."

"ఊహూఁ నే చెప్పను. నువ్వయితే ఆయన నొచ్చుకోకుండా చెప్పగలవ్" అన్నాడు వివేక్.

"సమయం చూసి చెపుతాలే" అంది అరుణ.

రాత్రి పదిగంటలు.

కార్తీక్, వివేక్ చదువుకుంటున్నారు. అదే గదిలో లక్ష్మి ఓ మూల మంచంపై నిద్రపోతుంది. ట్యూబ్ లైట్ కాంతి ఆమె నిద్రని చెదరకొట్టట్లేదు. మరో గదిలో అరుణ మత్తుగా నిద్రపోతుంది. కళ్యాణ్ పేపర్ చదువుతున్నాడు. పిల్లలు చదువుతున్న గదిలోనే సత్యం మడత కుర్చీలో కూర్చుని ఉన్నాడు. ఆయన ట్రాన్సిస్టర్ ఆన్ చేశాడు. రేడియోలో సంగీత కచేరీ మొదలయింది. కచేరీ మొదలైన క్షణాల్లో అతని మనసునిండా ఉద్వేగం నిండుకుంటుంది. రాగం మెల్లమెల్లగా మొదలవ్వగానే ఉద్వేగం ఆనందాన్ని సంతరించుకుంటుంది. రాను రాను అతని హృదయం ఆ కచేరీలో లీనమైపోతుంది. ఆ క్షణంలో అతడికి తన అంధత్వం, బంధుమిత్రులు, హరించుకుపోయిన ఆస్తి, భార్య, కార్తీక్ అదిలింపూ ఏం గుర్తుకురావ్. అణువణువూ సంగీత ఝరి అలలుగా కదులుతుంటుంది. ఆకాశవాణి ధ్వని తరంగాలని అంధులు ఆస్వాదించినంత గొప్పగా ప్రపంచంలో ఏ ప్రాణీ ఆస్వాదించదు. అందులో ఆనంద విషాదాలు వారి మనసులకి తట్టినంత దివ్యంగా మరే హృదయానికి తట్టవ్.

"కట్టెయ్యండి ఆ రేడియోని" విసుగ్గా అంది రేఖ.

"వెధవ గోల. ఎప్పుడు చూసినా ఆన్ చేసి ఉంటుంది. అసలు చదువుకోవటమే కుదరట్లేదు" కోపంగా అన్నాడు కార్తీక్.

" ఆ రేడియో బయట విసిరేస్తే కానీ ఈ గోల విరగడవ్వదు" అన్నాడు వివేక్...

ఇవన్నీ అందరికీ వినిపిస్తున్నాయి.

"మరో గది తీసుకుంటే..." అనుకున్నాడు కళ్యాణ్.

"అద్దె భరించటం కష్టం అంది అరుణ. ఈ గొడవకి ఆమె నిద్ర పారిపోయింది.

"తిరిగి ఆ ఊరే వెళ్ళిపోతే?" అనుకుంది లక్ష్మి.

"కానీ అక్కడేం ఉంది? ఎలా బ్రతుకుతారు? ఇప్పుడేం తక్కువయిందని. చిన్న ఇల్లు. మనుషులు ఎక్కువ. యంత్రాల రొదలో నిశ్శబ్దమే కరువైపోయిన జీవితంతో కావాలని తెచ్చుకున్న మరో ధ్వని రేడియో. అది లేకపోతే కాస్త నిశ్శబ్దం" తిరిగి ఆమె అనుకుంది.

"రేడియో కట్టెయ్యండి. పిల్లలు చదువుకుంటున్నారు" అంది లక్ష్మి

సత్యానికి రేఖ రేడియో కట్టేయమన్నప్పుడే కోపం వచ్చింది. లక్ష్మి కట్టేయమనగానే కోపం గుండెల్లో బాధగా ఘనీభవించింది. అసహాయంగా రేడియో కట్టి మంచంపై నడుం వాల్చాడు. ఇలా ఒకటి.. రెండు.. మూడు.. నాలుగురోజులు కాదు. చాలా రోజులు గడిచాయ్. రేడియో పెట్టిన ప్రతిసారీ అనుభవిస్తున్నదే బాధ. అయినా ప్రతిసారి చాలా దుర్భరంగా తోస్తుంది. గుండెని నిప్పుల్లో పెట్టినట్టు శరీరమంతా బాధతో కణకణ మండిపోతుంటుంది. కానీ మాట అధరాలపై రాదు.

ఆ రేడియోలో సత్యం పొందే ఆనందం, తృప్తి ఏమిటో ఆ ఇంట్లో సభ్యులకు అర్థంకాదు. చాలా విషయాలు అనుభవం వలన అవగతమవుతాయి.

లక్ష్మికి రేడియోతో అతడి అనుబంధం ఏమిటో కాస్త తెలిసినా మిగిలిన వారికి వివరించే జ్ఞానం, ధైర్యం లేవు. తనవాళ్ళందరి మధ్య నిశ్చింతగా బ్రతికే మహద్భాగ్యాన్ని రేడియో గురించి వదులుకోవాలని ఆమెకి లేదు. అందుకే భర్త రేడియో పెట్టిన ప్రతిసారీ కట్టేయమంటుంది.

సత్యం కళ్ళల్లో నీళ్ళు సుళ్ళు తిరుగుతున్నాయ్. అతని బాధతో ఎవరికి సంబంధం? రేడియోకి, అతని హృదయానికి ఉన్న అనుబంధం ఎంత అపురూపమైనదైనా ఎవరికి కావలి? తన కోపాన్ని, బాధని ఎవరిపై చూపించగలడు? రోజూ అనుభవించే బాధే కానీ ఎప్పటికప్పుడు కొత్తగా అదే తొలిబాధ అన్నట్టు అతడి హృదయంపై విషాదం దట్టంగా కదులుతుంది. చూపు కరువైన బ్రతుక్కి కాస్త తోడు, ఓదార్పు ధ్వని - రేడియోనుంచీ వెలువడే ఆ సంగీత స్వరాన్ని వినలేని వ్యధ ఏ హృదయానికి అర్థం అవుతుంది?

సత్యం చేతులు అప్రయత్నంగా రేడియోని ఆన్ చేశాయి.

"రేడియో కట్టెయ్యండి. వాళ్ళు ఏమైనా అంటారు. అర్థం చేసుకోరేం?" విసుగ్గా అంది లక్ష్మి.

రేడియోతో అనుబంధాన్ని అర్థం చేసుకోని భార్యపై కోపం వచ్చింది సత్యానికి. ఏం చెయ్యగలడు? అనుబంధం కలిగించిన బాధ ఎవరిపై చూపించగలడు? చూపిస్తే ఎవరూరుకుంటారు. ఆ అనుబంధం తప్పా?

ఎన్నో సంవత్సరాలు అపురూపంగా ఏ వస్తువైతే స్పృశించాయో ఆ చేతులే నిస్సహాయంగా ఆ వస్తువుని నేలకేసి కొట్టాయి. ఛిన్నాభిన్నమైన రేడియోని చూసి అంతా "అరే" అంటూ సానుభూతి ప్రకటించారు. సత్యం హృదయ శకలాలని ఎవరు చూస్తారు? ఎవరు చూడగలరు? ఆ రేడియో తప్పు!

కవిత, కథ, నవల, వ్యాసం..చేపట్టిన ప్రతి సాహితీ ప్రక్రియలోనూ తనదైన సొంత బాణీని సృష్టించుకున్న ప్రముఖ స్త్రీవాద రచయిత్రి కుప్పిలి పద్మ గారు దాదాపు ఇరవయ్యేళ్ళ క్రిందట రాసిన కథ ఇది.